

**КАЗНЕНА ПОЛИТИКА НА СУДОВИТЕ ВО РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА - ОДМЕРУВАЊЕ НА КАЗНАТА СОГЛАСНО
ИЗМЕНИТЕ НА КРИВИЧНИОТ ЗАКОНИК ОД 2014 ГОДИНА
СО ПОСЕБЕН ОСВРТ КОН ПРАВИЛНИКОТ ЗА НАЧИН НА
ОДМЕРУВАЊЕ НА КАЗНИТЕ НА ВРХОВНИОТ СУД НА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

**Правила на игра (Правилник) при одмерување на казната -
да или не!**

*1.04 Стручна статија
УДК343.242(094.8)(049.3)(497.7)*

Апстракт

Авторот на овој труд ги коментира новите законски решенија преточени во Правилник за одмерување на казната кои се поттикнати поради невоедначена казнена политика на судовите во Р.Македонија. Со еден критички осврт на понудените сегашни решенија во споредба со претходната ситуација поради кој се донесе Правилник за одмерување на казната. Од негова перспектива правила на игра требаа да постојат, но Правилник за одмерување на казна не како што е сега на сила, со дадени сугестии во кој правец да се движат работите за поголема правна сигурност.

Клучни зборови: одмерување казна, правилник, Врховен суд на Република Македонија, казнена политика.

Со носење и примена на новиот Закон за кривична постапка(Сл. весник бр.150/10/ Sl. vesnik бр. 150/10) од 01.12.2013 година поради новините од законот кој предвидува спогодување за кривичната санкција во постапките, во правосудството се појави за потреба да се уреди со правилник одмерувањето на казните.

Пред да се истакне од кои причини се пристапи кон правилник одмерувањето на казните, има потреба да се спомене дека Македонија припаѓа на систем на релативно одредени казни што подразбира дека во законски определена рамка судот ја одмерува казната врз основа на вината за стореното дело и други околности релевантни за судското одмерување на казната (Камбовски:2004/ Kambovski:2004)

---

¹ Адвокат.

Казнувањето на сторителите е првенствено спречување на сторување на нови дела со воспитување и пример за други да не вршат казнени дела со тоа што ќе се оствари правдата.

Во КЗМ е предвидено на виновникот за сторени кривични дела судот да има можност да изрече пет видови наказания(затвор, парична казна, забрана за врпшење на професија, дејност или должност, забрана за управување на моторно возило и протерување на странец) од член 33 од КЗ на РМ.

Како причина за носење на правилникот за одмерување на казните се истакна неоедначеноста на казнената политика на судовите во Македонија, кои за истородни дела носеле драстично различни казни кои негативно ќе влијаат на спогодбите кои треба да се носат во иднина според новиот Закон за кривична постапка. Исто така се истакна и тоа дека судовите генерално одмерувале многу ниски казни од предвидените и тоа дека не се правилно детектирале олеснителните и отежнителните околности при одмерување на казните спрема лицата кои се огрешиле пред законот.

За таквиот проблем околу казнената политика на судовите се дискутира многу години наназад поткрепено со статистики, со многу примери од пресуди носени во различни апелациони подрачја, за на крај сите проблеми да се стават на лист хартија со заклучоци без да се понуди конкретно решение на таквите состојби.

Многу пати е истакнато дека постојат законски механизми и начини за решавање на таквите проблеми преку интервенција на апелационите судови во своите апелациони подрачја до носење на начелни ставови, мислења на Врховниот суд на РМ за да обезбеди единство во примена на законите. Од посочените инстанции таквите можности многу малку се искористени или воопшто не се користени.

Како можност за интервенција за воедначена казнена политика се истакнуваше и интервенцијата во Кривичниот законик во посебниот дел, каде имаме кривични дела со доста голем распон на казната која е предвидена од 1 до 10 година, а каде судот во најголем број случаи ја одмерувал најниската кана од 1 година или одел под законскиот минимум.

Затоа во 2013 години првично се донесе упатство за одредување на видот и одмерување на висината на казната кое упатство требаше да биде за внатрешна употреба на Јавните обвинители кога пристапуват кон спогодување во постапките. За после брзо време собранието на РМ пристапи на измени на КЗ каде во член 39 внесе дека одмерувањето на казните ќе се врши согласно Правилник за начинот на одмерување

на казните кој ќе го донесува Претседателот на Врховниот суд на РМ.

Во 2014 таквиот Правилник се донесе од страна на Претседателот на Врховниот суд (Сл. весник 64/14/S1. vesnik 64/14) кој според реакциите на кривично правната фела задира директно во ингеренциите на судиите кои треба да судат според Устав и закон и ратификувани меѓународни документи, согласно начелото на слободно судиско убедување во избор и индивидуализација на казната, но никаде не стои и според Правилник.

Правилникот за начинот на одмерување на казните што е донесен од страна на Врховниот суд на РМ со примена од 17.05.2014 година, е поделен во пет дела, општи одредби, општи правила за постапување на судот каде се наведени нивоата на кривична одговорност и начинот на оцена на околности како и правила за одмерување на парична казна. Во третиот дел се критериуми за определување на кривичното дело како кривична одговорност на сторителот, степенот на кривична одговорност, побуди, тежина, околности на сторување на делото, и во последниот дел околности поврзани со кривичното дело и со личноста на сторителот како придонес на жртвата, поранешен живот на сторителот, лични прилики, негово поведење повело сторување на делото и други околности. Во последниот дел е опфатено одмерување на казната во постапка за спогодување за кривична санкција и признавање на вина на главна расправа каде е објаснето во кои граници може да се спогодуваат обвинетиот со јавниот обвинител за таквата спогодба да ја верификува судот. Како дел од правилникот е табелата за категоризација на кривични дела која е поделена во три нивоа на средни казни за правилно одмерување на казната.

Вака донесениот правилник за начинот на одмерување на казните внесе доста забуни кај судиите кои треба дословно да го применуваат, а потоа кај обвинетите за кој сега казните според правилникот ќе бидат доста високи поготово за лица кои биле судени пред многу години, а судот по службена должност не ги избришало казните иако настапила законска и судска рехабилитација. Таквите лица ќе бидат оштетени да судот во нова постапка која е поведена против нив ќе биде должен да одмери повисока казна од таа која реално треба да ја добијат.

Дали тоа значи дека таквиот Правилник е спротивен на Уставот, дали со тоа се загрозува независноста и самостојноста на судскиот систем? Ќе треба да покаже времето со негова доследна примена.

Во други држави освен во Македонија, не постои правилник за одмерување на казните, туку упатство за одмерување на казните кои го користат Јавните обвинители при спогодување за казни.

Како бранител ќе истакнам два примери каде бев учесник во две постапки со иста правна квалификација, каде обвинетите сториле кривично дело Кривично дело Кривично дело член 278 од КЗ, едниот предмет се водеше по старата кривична постапка кој започнал во јуни 2013 година, а вториот предмет се водеше по новата кривична постапка и започнал да се води во март 2014 година. (Кривичен законик на РМ, стр. 116 / *Krivichen zakonik na RM, str. 116*)

Двата предмета се завршени во исто време крајот на мај почетокот на јуни 2014 година и при одмерување на казните во првиот предмет судот при донесен правилник за одмерување на казните воопшто не направил индивидуализација на казните па во пресудата имаме повеќе обвинети со различна возраст, различно образование, различна семејна состојба, учеството при извршување на кривичните дела е различно, имаме обвинети кои се претходно осудени, некој обвинети прв пат се среќаваат со кривични постапки, сите со исти казни како по вид и висина и тоа казната како најмала е 2 години а највисоката 4, 5 години, постапката траела 1 година.

За разлика од тој судски предмет воден по старата постапка, другиот предмет кој се водел по новата постапка се завршил со спогодба каде при одмерување на казните иако не било должно да се примени правилникот за одмерување на казните, истиот бил репер и се водело сметка да се направи правилна индивидуализација на казните, се земало како доказ дали лицето е осудувано, дали има имот, дали има нарушена здравствена состојба, доказ дека е родител на малолетни деца, доказ дека живее во заедница со своите родители кои имаат нарушена здравствена состојба, сето тоа придонело да се направи спогодба со казни кои се ублажени под законскиот минимум, најниската казна била 6 месеци а највисоката казна 3 години, постапката траела 3 месеци.

Во првиот предмет воден по старата кривична постапка обвинетите кои добиле исти казни од 2 години биле со различни преземени кривични дејствија, некој имал едно дејствие, а некој од обвинетите по повеќе дејствија, некои веќе биле судени за истородни дела, што значи дека судот обвинетите со отежнителни и обвинетите со олеснителни ги изедначил кога им определил иста висока казна од 2 години ако земеме дека минималната е 1 година, истиот одмерил драстични високи казни од законскиот минимум и благи високи казни од законскиот максимумако имаме предвид дека првообвинетети кои имале повеќе дејствија и други дела добиле единствена казна од 4,5 години. Реакцијата на обвинетиот не се однесуваше спрема пресудата дека го осудиле, туку како обвинетиот кој не бил осудуван до сега со

мнгу други олеснителни околности судот му одмери иста казна од 2 години со обинетите кои имаат повеќе дејствија и дека се веќе судени за исто родни кривични дела.

Од погорерадените примери ќе се добие претстава дека правилникот за одмерување на казната е поповолен од колку да нема правила кои судот треба да ги почитува и да донесе одлука која нема да задира во правата и слободите на обвинетите.

Траба да има правила и тие треба дословно да се применуваат од страна на судот бидејќи секоја непримена на правилата или неправеење на разлика помеѓу обвинети создава правна несигурност и во очи на донесен правилник со кој се сака да се стави ред во невоедначената казнена политика во Македонија.

По дефиниција секој обвинет е различен како индивидуа во смисла уште во почеток во самите генералии, не може сите обвинети да се стават на куп па да се поделат во 3 нивоа, смислата да тоа судијата го воочи се губи и со тоа судите се ставени во една тесна рамка од која тешко некој да може да излезе.

Во земјите каде има проблеми со невоедначената казнена политика од страна судовите при одмерување на казните се применува упатство за одмерување на казните. Ако се погледне како тоа го има решено некои земји кои имаат воведено информативен систем за казнување, кој овозможува во секој момент пристап до одлуки за казната за слични предмети кое овозможува намалување на невоедночување на судската практика околу казнената политика на судовите во нашата држава.

Ние како држава треба да ги црпиме новите позитивни решенија за решавање на таквите проблеми, бидејќи со воведување на новини кои никаде на друго место не профункционирале може да придонесе само за отварање на нови проблеми сакајќи да ги реши старите.

Многуге кратки интервенции во законите очигледно не дадоа резултат но со една сестрана и сеопфатна анализа и темелно промена на КЗ и примена на некои одредби како алтернативните мерки кои се мртво слово на хартија ќе се направи нештата да тргнат во позитивен правец за целокупното судство во Македонија.

Aleksandar Tumanovski²

1.04 Professional Article
UDC343.242(094.8)(049.3)(497.7)

**PENAL POLICY OF THE COURTS IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA -
DETERMINING THE SENTENCE UNDER THE AMENDMENTS OF THE
CRIMINAL CODE FROM 2014 WITH SPECIAL REFERENCE TO THE
RULEBOOK ON SENTENCING OF THE SUPREME COURT OF THE
REPUBLIC OF MACEDONIA**

Game rules (Rules) in determining the sentence - yes or no!

Summary

The author of the paper analysis the issue of the penal policy of the courts in the Republic of Macedonia emphasizing the amendments of the Criminal Code from 2014 with special reference to the Rulebook on sentencing of the Supreme Court of the Republic of Macedonia whose aim is to provide uniform sentencing policy of the court in the country.

The author of the paper concludes that there is a need for rules in determining the sentence, but not a Rulebook for determining the sentence as provided with the amendments of the Criminal Code. The author gives suggestions, so to ensure greater legal certainty.

---

² Lawyer

Користена литература/Bibliography

- Правилник за начинот на одмерување на казните (Службен весник на РМ бр.64/14). / Prvilnik za nachinot na odmeruvanje na kaznite (Sluzhben vesnik na RM br. 64/14).
- Кривичен законик / Krivichen zakonik (Службен весник на РМ / Sluzhben vesnik na RM бр/br.37/96, 80/99, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006, 7/2008, 139/2008, 114/2009, 51/11, 135/11, 185/11, 142/12, 166/12, 55/13, 82/13, 27/14 и 28/14).
- Закон за кривична постапка, Службен весник на РМ бр.150/10/Zakon za krivichna postapka, Sluzhben vesnik na RM br.150/10
- Камбовски, В., Коментар на кривичниот законик на Република Македонија - интегрален текст, издавач: Клуб Матица, 2011 година. / Kambovski, V., Komentar na krivichniot zakonik na Republika Makedonija – integralen tekst, izdavach: Klub Matica, 2011 godina.